

ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ШЛУНКОВО-КИШКОВИХ ПАРАЗИТАРНИХ ХВОРОБ СОБАК В БЕРЕЗІВСЬКОМУ РАЙОНІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В. Чорний, Г. Шестопалюк

Одеський державний аграрний університет

У статті наведі дані щодо особливостей поширення паразитарних хвороб собак в Березівському районі Одеської області. Діагностику проводили шляхом відбору проб з послідувочою морфологічною оцінкою. У собак в Березівському районі Одеської області серед паразитарних хвороб шлунково-кишкового тракту зареєстровані гельмінтози та збудники протозоозів. Відмічені випадки мікстинвазій. Характерним є реєстрація паразитарних хвороб в усі пори року з різним ступенем інтенсивності інвазії.

Ключові слова: *собаки, гельмінтози, нематодози, протозоози, екстенсивність, інтенсивність.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ, АНАЛІЗ АКТУАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Шлунково-кишкові паразити, найпростіші та гельмінти залишаються поширеними у собак незважаючи на високоефективні комплексні лікарські засоби. Крім того, собаки можуть відігравати активну роль у передачі кишкових паразитів людям, враховуючи їх спільне проживання, що робить шлунково-кишкові паразитози собак серйозною проблемою для громадського здоров'я [1, 6]. Так проведеними дослідженнями був визначений суттєвий показник екстенсивності інвазії токсокарозом собак серед людей (92,8 %) на острові Реуньон (Франція) [2]. Запропоновані моделі прогнозування слід брати до уваги при діагностичному підході до клінічних випадків, а також при плануванні стійких протипаразитарних стратегій. Собаки можуть піддаватися різному ступеню ризику ураження паразитами, залежно від способу життя. Паразити, особливо шлунково-кишкові, такі як *Isospora* (син. *Cystoisospora*) spp. та *Giardia* spp., можуть становити серйозну загрозу для здоров'я собак, спричиняючи серйозні клінічні ознаки та навіть загибель, особливо у цуценят [5]. Крім того, деякі з них, такі як *Toxocara canis*, *Echinococcus granulosus*, *Giardia* spp. і *Ancylostoma* spp., можуть мати значення для охорони здоров'я людей [4]. Моніторинг активної регіональної поширеності кишкових паразитів собак має бути постійним завданням і являє собою важливий перший крок до ефективного спостереження та профілактики. Крім того, обізнаність власника собаки про ризики є ще одним важливим аспектом для зменшення зоонозного потенціалу інфекцій домашніх тварин.

МЕТА ДОСЛІДЖЕНЬ: вивчити показники поширення шлунково-кишкових паразитів серед собак у місті Березівка та селищі Чорний кут Березівського району Одеської області.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Щоб отримати загальне уявлення про поточний стан поширеності шлунково-кишкових паразитів серед собак у Березівському районі Одеської області, було зібрано загалом 312 зразків фекалій. Зразки відбирали в період з червня 2024 року по листопад 2024 року. Зразки собак були представлені з місцевої ветеринарної клініки м. Березівка або відбрані особисто (с. Чорний кут) під час клінічного огляду, профілактичних ветеринарних практик (наприклад, вакцинації) або без конкретної причини. У кожній окремій собаці відбирали зразок фекалій або відразу після спонтанного виведення, або свіжий з території утримання, щоб уникнути забруднення навколишнього середовища. Зразки досліджували комбінованою седиментаційно-флотаційною методикою [3].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

На показники поширення паразитарних хвороб суттєво впливає тип утримання. Це пояснюється епізоотологічним ланцюгом який тісно пов'язаний з циклом розвитку паразитів [7]. Тому перед вивченням особливостей епізоотології були визначені умови утримання собак.

Таблиця 1. Кількість дослідних тварин в залежності від типу утримання в Березівському районі Одеської області

Населений пункт	Всього собак	подвір'я/ вольєр	будинок/ квартира	Співвідношення по типу утримання
м. Березівка	236	151	85	1,77
с. Чорний кут	76	70	6	11,66
Всього собак	312	221	91	13,43

В таблиці 1 видно, що в умовах міста Березівка з 236 собак 151 утримувалась на подвір'ї в окремих випадках це було вольєрне утримання. В умовах квартири було досліджено 85 тварин. Безумовно тварини мали змогу знаходитись у зовнішньому середовищі під час прогулянок, але більшу частину часу вони були в приміщенні з людиною. В с. Чорний кут тип утримання суттєво відрізнявся. В умовах подвір'я було досліджено 70 собак. Тоді як в будинках було лише 6 тварин. Слід також відмітити, що в с. Чорний кут на подвір'ї утримуються і інші тварини та птахі, які мають змогу контактувати з собаками і це важливий фактор у розповсюдженні інфекційних та інвазійних хвороб, оскільки відомо про такі епізоотологічні фактори як носійство та фактори передачі. Також слід враховувати участь резервуарних та проміжних господарів при паразитарних хворобах.

Таблиця 2. Поширення паразитарних хвороб шлунково-кишкового тракту серед собак Березівського району Одеської області.

Населений пункт	Кількість дослідних собак/ виявлені збудники паразитарних хвороб ШКТ	ЕІ у %	Кількість собак зі збудниками паразит. хв. ШКТ при утриманні на подвір'ї/ вольєрі	ЕІ у %	Кількість собак зі збудниками паразит. хв. ШКТ при утриманні в будинку/ квартирі	ЕІ у %
м. Березівка	236/106	44,9	80	75,4	26	24,5
с. Чорний кут	76/44	57,9	42	95,4	2	4,5
Всього	312/150	48,1	122	81,3	28	18,6

В таблиці 2 вказані показники екстенсивності інвазії збудниками паразитарних хвороб шлунково-кишкового тракту собак. У м. Березівка з 236 дослідних тварин 106 були носіями, це становить 44,9 %. При утриманні на подвір'ї з 106 у 80 собак були виявлені паразитарні фрагменти (переважно це були яйця гельмінтів), що становить 75,4 %. У 26 собак, які утримувались в умовах квартири також були виявлені фрагменти паразитів, - це становило 24,5 %. Слід відмітити що у хатніх тварин в більшій мірі ніж у тварин які утримуються переважно у зовнішньому середовищі виявляли збудників найпростіших, а саме ооцисти *Cystoisospora* spp. та *Giardia* spp.

В умовах с. Чорний кут з 76 дослідних собак у 44 були виявлені збудники паразитарних хвороб шлунково-кишкового тракту, що становило 57,9 %. У 42 собак при утриманні на подвір'ї (95,4 %) були виявлені фрагменти паразитів. Тоді як тільки у 2-ох собак при утриманні в будинку (4,5 %) виявляли елементи паразитів.

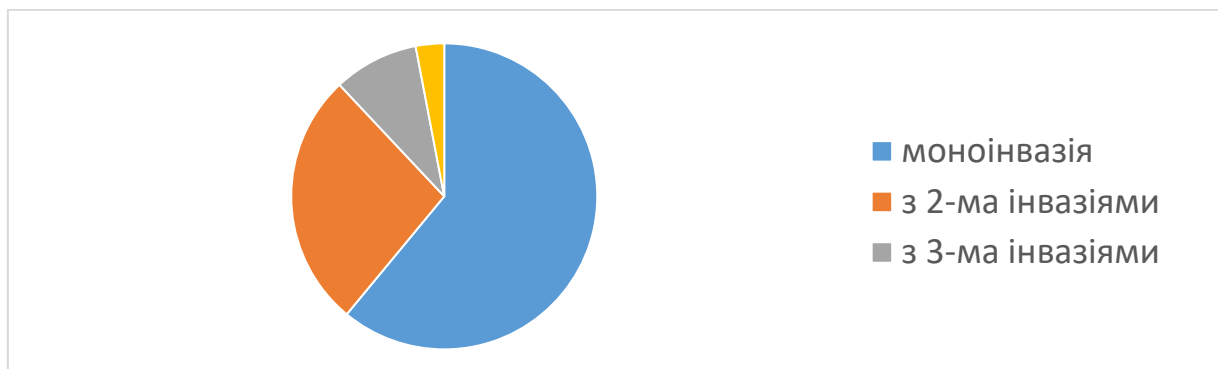

Рис. 1. Відсоток виявлених збудників шлунково-кишкового тракту собак у м. Березівка в залежності від кількості інвазій.

Загальна поширеність шлунково-кишкових паразитів у зразках фекалій собак в середньому становила 48,1 %. Загалом було виявлено 8 видів кишкових паразитів, і в одному зразку фекалій було виділено п'ять різних паразитів. *Toxocara canis* був найпоширенішим паразитом у дослідних тварин, за ним йшли *Dipylidium caninum*, *Toxascaris leonina*, *Isospora* spp., *Giardia* spp., та *Trichuris vulpis*. Крім того, інші роди (*Taenia*, *Capillaria*) також були виявлені в поодиноких випадках. Характерним був той факт, що собаки з вольєрним типом утримання були переважно уражені збудниками токсокарозу, токскарідозу та цистоізоспорозу. Собаки які утримувалися в будинках були інфіковані зазначеними збудниками гельмінтозів та збудником гіардіозу. При всіх типах утримання у приблизно однаково виявляли хворих на дипілідіоз. Трихуроз переважно реєструвався у літніх тварин. Отже, поширеність паразитарних хвороб собак була високою, а різноманітність знайдених паразитів була помітною, що вимагає більшої обізнаності серед ветеринарів і власників домашніх тварин.

Серед позитивних тварин (n = 106) собак (61,3 %) були інфіковані лише одним родом паразитів, тоді як виявлено 29 (27,3 %), 10 (9,4 %), 3 (2,8 %) собаки заражатися двома, трьома і чотирма різними родами паразитів відповідно.

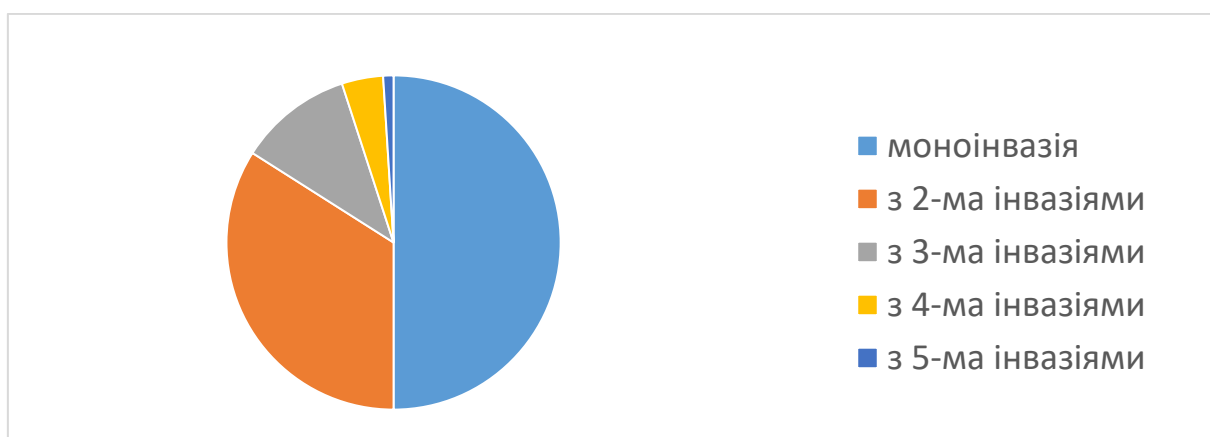

Рис. 2. Відсоток вивлених збудників шлунково-кишкового тракту собак у с. Чорний кут в залежності від кількості інвазій.

У с. Чорний кут серед хворих тварин (n = 44), що становило 57,9 % серед усіх собак (n = 76) у 21 собаки був виявлений 1 рід збудника паразитарної хвороби (47,7 %). У 13 собак було виявлено 2 роди збудників паразитарних хвороб (29,5 %); у 5 - 3 роди (11,3 %); у 4-ох собак - 4 роди (4,4 %) та у 1 собаки 5 родів збудників паразитарних хвороб шлунково-кишкового тракту - (2,2 %) відповідно.

ВИСНОВКИ

- Збудники паразитарних хвороб шлунково-кишкового тракту є розповсюдженими серед собак Березовського району Одеської області. Так у місті Березівка (n = 236) 44,9 % були носіями, а у селищі Чорний кут (n = 76) 57,9 % відповідно.
- Мікстинвазії були вивлені у собак у місті Березівка (до 4-ох родів) що становило 2,8 % серед носіїв та до 5-ти родів у селищі Чорний кут - 2,2 % збудників паразитарних хвороб шлунково-кишкового тракту відповідно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Symeonidou I. , Gelasakis A.I. , Arsenopoulos K.V., Schaper R. , Papadopoulos E. (2017) Regression models to assess the risk factors of canine gastrointestinal parasitism, *Veterinary Parasitology*, Volume 248, Pages 54-61.
- Magnaval J.-F., Michault A. , Calon N. , Charlet J.-P. (1994) Epidemiology of human toxocarosis in La Réunion Transactions of the Royal Society of Tropical Medicine and Hygiene, Volume 88, Issue 5, Pages 531-533.

3. Chiodini P.L., Engbaek K., Heuck C.C., Houang L., Mahajan P.C. et al. (1991) Basic laboratory methods in medical parasitology, World Health Organization Geneva, 135 p.
4. Tu Nguyen, Nicholas Clark, Malcolm K. Jones, Aaron Herndon, John Mallyon, Ricardo J. Soares Magalhaes, Swaid Abdullah (2021) Perceptions of dog owners towards canine gastrointestinal parasitism and associated human health risk in Southeast Queensland One Health, Volume 12, 100226 doi.org/10.1016/j.onehlt.2021.100226
5. Carlisle S. Palmer, Rebecca J. Traub, Ian D. Robertson, Gabby Devlin, Robert Rees, R.C. Andrew (2008) Thompson Determining the zoonotic significance of Giardia and Cryptosporidium in Australian dogs and cats Veterinary Parasitology, Volume 154, Issues 1–2, Pages 142-147. doi.org/10.1016/j.vetpar.2008.02.031
6. Anya F. Smith, Christina A.D. Semeniuk, Melanie J. Rock, Alessandro Massolo (2015) Reported off-leash frequency and perception of risk for gastrointestinal parasitism are not associated in owners of urban park-attending dogs: A multifactorial investigation. *Preventive Veterinary Medicine*, Volume 120, Issues 3–4, Pages 336-348. doi.org/10.1016/j.prevetmed.2015.03.017
7. Greg T. Bishop, Emilio DeBess (2020) Detection of parasites in canine feces at three off-leash dog parks in Portland, Oregon 2014 *Veterinary Parasitology: Regional Studies and Reports*. Volume 22, December 100494. doi.org/10.1016/j.vprsr.2020.100494

FEATURES OF THE SPREAD OF GASTROINTESTINAL PARASITIC DISEASES OF DOGS IN THE BEREZOVSKYI DISTRICT OF THE ODESA OBLAST

V. Chorniy, H. Shestopalyuk
Odesa State Agrarian University

The article presents data on the features of the spread of parasitic diseases of dogs in the Berezivskyi district of the Odessa region. Diagnostics were carried out by sampling with subsequent morphological assessment. In dogs in the Berezivskyi district of the Odessa region, helminthiasis and protozoan pathogens were registered among parasitic diseases of the gastrointestinal tract. Cases of mixed invasions were noted. It is characteristic that parasitic diseases are registered in all seasons with varying degrees of invasion intensity.

Keywords: *dogs, helminths, nematodes, protozoa, extensiveness, intensity.*